

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 22/03-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti A. P. a J. P., obaja bytom Č., zastúpených advokátom JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 444/92 na neverejnom zasadnutí konanom 16. apríla 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 444/92 svojím postupom po 17. novembri 1998 p o r u š i l základné právo A. P. a J. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 444/92 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. P. a J. P. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré im je Okresný súd Čadca p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti A. P. a J. P. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 22. januára 2003 č. k. III. ÚS 22/03-18 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. P. a J. P., obaja bytom Č. (ďalej aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v období od 17. novembra 1998 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 444/92.

Uvedené konanie bolo pôvodne právoplatne skončené rozsudkom okresného súdu sp. zn. 11 C 444/92 z 18. decembra 1992 (právoplatnosť nadobudol 8. februára 1993). Okresný súd uznesením sp. zn. 11 C 778/93 z 11. septembra 1997 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co 766/98 z 30. apríla 1998 na základe návrhu J. L., bytom L., povolil obnovu konania vo veci sp. zn. 11 C 444/92. Rozhodnutie o povolení obnovy konania nadobudlo právoplatnosť 17. novembra 1998.

Sťažovatelia ako účastníci uvedeného konania namietali zbytočné prietahy v postupe okresného súdu „(...) predovšetkým v období od 9. 11. 2000, kedy sa uskutočnilo pojednávanie na Okresnom súde v Čadci. Súd v nasledovnom období nevykonal žiadne

d'alsie úkony. Predloženie spisu Krajskému súdu v Žiline nie je podľa názoru sťažovateľov dôvodom na nekonanie. Uznesením 23 Co 1663/01 z 28. 9. 2001 Krajský súd v Žiline zrušil uznesenie Okresného súdu v Čadci 11 C 444/92-146 z 30. 4. 2001, kde v uznesení uvádza, že dôvodom zrušenia uznesenia je jeho nepreskúmateľnosť. Dôvodom zrušujúceho uznesenia bolo pochybenie Okresného súdu v Čadci, odvolanie bolo dôvodné, Okresný súd v Čadci v dôsledku vydania predmetného uznesenia spôsobil zbytočné prietahy v konaní“.

Sťažovatelia uvádzajú, že nečinnosť súdu pociťujú ako „psychickú ujmu“, poukazujúc na svoj pokročilý vek a nemožnosť usporiadať svoje majetkové pomery.

Z uvedených dôvodov sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd takto rozhodol: *„Základné právo A. P. a J. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Čadci v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 444/92 o určenie vlastníckeho práva, bolo porušené. Okresnému súdu v Čadci prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 444/92 konal bez zbytočných prietahov. A. P. a J. P. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 100 000 Sk (slovom jednototísíc korún), ktoré je Okresný súd v Čadci povinný mu vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“*

Na základe výzvy ústavného súdu sa k predmetu konania písomne vyjadrili obaja účastníci konania, okresný súd vyjadrením sp. zn. Spr 1353/02 z 20. novembra 2002 a sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu v podaniach zo 17. decembra 2002 a 14. februára 2002.

Predsedička okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti sťažovateľov uviedla: *„V sťažnosti je vytýkané, že súd v období od 9. 11. 2000, t. j. odo dňa konania posledného pojednávania nevykonal žiadne d'alsie úkony. Uvedené tvrdenie v sťažnosti je nepravdivé a s týmto tvrdením ani nesúhlasím (...)*“ Následne uviedla prehľad úkonov okresného súdu v predmetnom konaní, pričom v závere svojho vyjadrenia konštatovala:

„- jednoznačne tvrdím, že súd priedahy od novembra 2000 nerobil, ani pred obdobím november 2000 – svedčí o tom množstvo vykonaných procesných úkonov uvádzaných aj samotným právnym zástupcom sťažovateľov v sťažnosti,

- som toho názoru, že ak by prístup sťažovateľov a najmä ich advokáta k riešeniu predmetu konania bol konštruktívny, t. j. ak by nebolo podané odvolanie proti uzneseniu o zložení zálohy, námietka zaujatosti, keby zástupca advokátov bez výzvy súdu predložil doklad o príjme sťažovateľov mohlo už byť po vykonaní ohliadky a znaleckej identifikácie vo veci rozhodnuté. Poznnamenávam, že ani sťažovatelia a ani sám ich právny zástupca nutnosť vykonania dokazovania ohliadkou a znaleckou identifikáciou nenamietal.

Z týchto dôvodov mám za to, že ústavná sťažnosť je neodôvodnená, a k priedahom zo strany OS Čadca v konaní nedošlo.“

Právny zástupca sťažovateľov v podaní zo 17. decembra 2002 okrem iného uviedol: *„K stanovisku predsedníčky Okresného súdu v Čadci JUDr. A. P. z 20. 11. 2002 uvádzame, že toto stanovisko potvrdzuje naše vyjadrenia uvedené v sťažnosti:*

- Okresný súd v Čadci nevytýčil do 17. 12. 2002, deň zaslania vyjadrenia Ústavnému súdu v Košiciach termín pojednávania v predmetnej veci a to napriek tomu, že návrh na obnovu konania bol podaný 3. 12. 1993,

- Okresný súd v Čadci nevy počul svedka JUDr. C. S., ktorého výsluch bol navrhnutý dňa 15. 12. 2000,

- (...) Súčasne poukazujeme, že uznesenie Okresného súdu v Čadci z 30. 4. 2001 bolo uznesením Krajského súdu v Žiline č. 23 Co 1663/01 z 28. 9. 2001 zrušené ako nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôkazov. Predsedníčka Okresného súdu v Čadci týmto rozhodnutím spôsobila priedahy v konaní v období od 30. 04. 2001 do 12. 11. 2001 (...).“

V podaní zo 14. februára 2002 právny zástupca sťažovateľov doplnil svoje vyjadrenie nasledovne: *„(...)Postup advokáta i klientov bol absolútne v súlade so zákonom vzhľadom na to, že odvolanie proti uzneseniu o zložení zálohy muselo byť podané, pretože toto uznesenie bolo zmätočné a nepreskúmateľné a preto ho musel Krajský súd Žilina uznesením 23 Co 1663/01 z 28. 9. 2001 zrušiť a teda tento priedah od 30. 04. 2001 do*

12. 11. 2001 kedy bol vrátený spis Krajského súdu jednoznačne ide na vrub súdu, nakoľko vydal rozhodnutie, ktoré muselo byť zrušené a nemožno od nás spravodlivo požadovať, aby sme asistovali bez akýchkoľvek námietok pri nezákonnom postupe súdu v konkrétnom procese (...)“.

Taktiež oznámil, že netrvá na prejednaní sťažnosti pred ústavným súdom na verejnom ústnom pojednávaní.

Na základe žiadosti predložil okresný súd 24. februára 2003 ústavnému súdu súdny spis týkajúci sa konania vedeného pod sp. zn. 11 C 444/92. Súčasne mu oznámil, že v celom rozsahu zotrváva na svojom stanovisku vyjadrenom v podaní z 20. novembra 2002 a súhlasí s upustením od ústneho prejednanja prijatej sťažnosti na verejnom zasadnutí ústavného súdu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného pod sp. zn. 11 C 444/92 (v období od 17. novembra 1998).

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 11 C 444/92 z 18. decembra 1992 (právoplatným od 8. februára 1993) určil, že nehnuteľnosti zapísané v pozemkovej knihe, katastrálne územie Z. v pozemnoknižných vložkách 375, 376, 377 a 378 ako časť mpč. 8453 a 8452, totožné s nehnuteľnosťami evidovanými v EN ako parcela EN 8453/1, záhrada o výmere 524 m², parcela EN 8453/2, zastavaná plocha pod domom č. 192 o výmere 66 m², parcela EN 8453/3, zastavaná plocha o výmere 288 m², patria do dedičstva po poručníkoch T. L. a A. L., v podiele $\frac{1}{2}$ a zároveň určil, že nehnuteľnosti zapísané v pozemkovej knihe, katastrálne územie Z. v pozemnoknižných vložkách 375, 376, 377 a 378 ako pozemnoknižná parcela 8447, totožná s parcelami evidovanými v EN ako parcela EN 8447/5, záhrada o výmere 434 m², parcela EN 8447/8, zastavaná plocha o výmere 152 m², parcela EN 8447/9, pasienok o výmere 100 m², patria do bezpodielového spoluvlastníctva

manželov J. P. a A. P., ktorí v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 444/92 vystupovali ako žalobcovia.

Okresný súd uznesením sp. zn. 11 C 778/93 z 11. septembra 1997 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co 766/98 z 30. apríla 1998 povolil obnovu konania vo veci sp. zn. 11 C 444/92. Uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 17. novembra 1998.

Vo veci konajúca sudkyňa pokynom súdnej kancelárii zo 17. marca 1999 uložila predvolať účastníkov konania na pojednávanie, ktorého termín stanovila na 29. apríl 1999. Podaním doručeným okresnému súdu 26. apríla 1999 požiadal JUDr. M. S. vystupujúci ako právny zástupca sťažovateľov o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie termínov.

Podaním doručeným okresnému súdu 7. apríla 1999 sa k predmetu konania vyjadrili sťažovatelia.

Okresný súd pojednával vo veci 29. apríla 1999. Na pojednávaní riešil otázky procesného charakteru, ktoré vyplynuli zo skutočností zistených v rámci konania o povolení obnovy (procesné postavenie J. L., bytom L., v pôvodnej žalobe označeného ako žalobca), ako aj z tvrdení sťažovateľov spochybňujúcich ich procesné zastúpenie JUDr. M. S. v konaní. Zákonná sudkyňa uložila právnej zástupkyni J. L. predložiť okresnému súdu v lehote 30 dní písomné stanovisko k otázke jeho procesného postavenia a sťažovateľom povinnosť v uvedenej lehote oznámiť, či splnomocňujú na zastupovanie v konaní advokáta JUDr. M. S.

V prílohe listu doručeného okresnému súdu 30. apríla 1999 zaslal advokát JUDr. M. S. splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľov v konaní. Podaním doručeným okresnému súdu 3. mája 1999 sa k veci vyjadril sťažovateľ J. P.

Pokynom súdnej kancelárii z 13. septembra 1999 uložila zákonná sudkyňa predvolať účastníkov konania na pojednávanie, ktorého termín stanovila na 4. november 1999.

Okresný súd 13. októbra 1999 zápisnične vypočul J. L.

Podaním z 19. októbra 1999 sa k veci vyjadrila sťažovateľka A. P. Sťažovatelia sa k predmetu konania vyjadrili opätovne v podaní doručenom okresnému súdu 27. októbra 1999.

Okresný súd pojednával 4. novembra 1999. Na pojednávaní vypočul účastníkov konania a ich právnych zástupcov.

Podaním doručeným okresnému súdu 8. novembra 1999 právny zástupca sťažovateľov navrhol vypočuť vo veci 3 svedkov. Podaním doručeným okresnému súdu 11. novembra 1999 sa k predmetu konania vyjadrila JUDr. A. H., právna zástupkyňa J. L.

Vo veci konajúca sudkyňa pokynom súdnej kancelárie z 15. februára 2000 nechala vyzvať advokáta JUDr. M. S., aby vzhľadom na priebeh pojednávania zo 4. novembra 1999, ako aj vzhľadom na vyjadrenie JUDr. A. H. v predmetnej veci odstránil nedostatky podaného návrhu týkajúce sa okruhu účastníkov na strane žalobcov a opravený návrh v potrebnom počte rovnopisov zaslal súdu do 30 dní, s upozornením na možnosť zastavenia konania podľa § 43 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Predmetná výzva bola advokátovi JUDr. M. S. doručená podľa priloženej doručky 28. februára 2000. Ten na výzvu reagoval podaním z 8. marca 2000.

Uznesením č. k. 11 C 444/92-110 z 28. apríla 2000 okresný súd pripustil účasť J. L. v konaní sp. zn. 11 C 444/92 ako vedľajšieho účastníka na strane žalovaných.

Pokynom súdnej kancelárie z 19. júla 2000 vo veci konajúca sudkyňa učila termín pojednávania na 9. október 2000 a nariadila predvolať účastníkov konania.

Okresný súd pojednával vo veci 9. októbra 2000, toto pojednávanie odročil za účelom výsluchu navrhovaných svedkov na 9. november 2000.

Okresný súd pojednával vo veci 9. novembra 2000, na pojednávaní vypočul svedkov, ktorí boli predvolaní a dostavili sa, uložil právnenému zástupcovi sťažovateľov JUDr. M. S. zosúladiť v lehote 30 dní petit návrhu pokiaľ ide o označenie parciel, s aktuálnymi údajmi katastra nehnuteľností. Právny zástupca JUDr. M. S. požiadal o poskytnutie lehoty 30 dní, počas ktorej by mal možnosť oboznámiť sa s listinnými dôkazmi predloženými na pojednávaní a písomne zaslať okresnému súdu konkrétne otázky na vedľajšieho účastníka konania, ktorého výsluch navrhol v podaní doručenom okresnému súdu 8. novembra 1999. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Sťažovatelia sa listom z 15. novembra 2000 (doručeným okresnému súdu 18. novembra 2000) vyjadrili k tvrdeniam svedkov, ktoré odzneli na pojednávaní 9. novembra 2000.

Právny zástupca sťažovateľov JUDr. M. S. listom z 30. novembra 2000 (doručeným okresnému súdu 30. novembra 2000) požiadal okresný súd, aby vyžiadal identifikáciu parciel, ktoré boli predmetom sporu, od Okresného úradu v Č., katastrálneho odboru, a súčasne predložil okresnému súdu otázky pre vedľajšieho účastníka konania.

Dňa 8. decembra 2000 dala vo veci konajúca sudkyňa pokyn súdnej kancelárii na zaslanie žiadosti o identifikáciu parciel (v lehote 30 dní) Okresnému úradu v Č., katastrálnemu odboru.

Listom z 15. decembra 2000 (doručeným okresnému súdu 15. decembra 2000) navrhol JUDr. M. S. okresnému súdu predvolať ďalšieho svedka.

Listom z 12. januára 2001 (doručeným okresnému súdu 12. januára 2001) navrhol právny zástupca sťažovateľov JUDr. M. S. okresnému súdu doplniť dokazovanie – zabezpečením závetu A. L. a vypočutím svedka (obdobne ako v liste z 15. decembra 2000).

Dňa 22. januára 2001 bola okresnému súdu doručená odpoveď Okresného úradu v Č., katastrálneho odboru.

Uznesením č. k. 11 C 444/92-146 z 30. apríla 2001 zaviazal okresný súd sťažovateľov spoločne a nerozdielne zložiť zálohu 5 000 Sk na trovy dokazovania. Uznesenie bolo doručené A. P. 21. mája 2001 a J. P. 23. mája 2001. Sťažovatelia podali proti tomuto rozhodnutiu 23. mája 2001 odvolanie.

Dňa 6. júna 2001 dala vo veci konajúca sudkyňa súdnej kancelárii pokyn vyhotoviť obratom predkladáciu správu a spis predložiť Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o odvolaní.

Predmetný spisový materiál bol Krajskému súdu v Žiline doručený 26. júna 2001. Krajský súd v Žiline rozhodol o odvolaní sťažovateľov uznesením č. k. 23 Co 1663/01-152 z 28. septembra 2001, ktorým uznesenie okresného súdu ako nepreskúmateľné zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (rozhodnutie odvolacieho súdu a spisový materiál boli okresnému súdu doručené 12. novembra 2001).

Vo veci konajúca sudkyňa pokynom súdnej kancelárie z 18. decembra 2001 nariadila doručiť uznesenie č. k. 23 Co 1663/01-152 sťažovateľom aj ich právnomu zástupcovi, súčasne dala pokyn u Sociálnej poisťovne zistiť výšku dôchodkov sťažovateľov a od Mestského úradu Č., či sťažovatelia nevlastnia majetok väčšej hodnoty.

Uznesenie č. k. 23 Co 1663/01-152 bolo podľa priložených doručeníek A. P. doručené 3. januára 2002, JUDr. M. S. 2. januára 2002 a J. P. 3. januára 2002.

Mestský úrad Č. odpovedal na výzvu okresného súdu listom z 10. januára 2002 doručeným okresnému súdu 11. januára 2002. Sociálna poisťovňa odpovedala na výzvu okresného súdu listom zo 14. januára 2002 doručeným okresnému súdu 16. januára 2002 (vo veci J. P.) a listom z 25. januára 2002 doručeným okresnému súdu 30. januára 2002 (vo veci A. P.).

Listom z 30. januára 2002 (doručeným okresnému súdu 4. februára 2002) požiadali sťažovatelia okresný súd o vylúčenie sudkyne JUDr. A. P. z rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 444/92 z dôvodu jej zaujatosti.

Vo veci konajúca sudkyňa dala 8. februára 2002 súdnej kancelárii pokyn predložiť spis (spolu so svojím stanoviskom) Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Krajskému súdu v Žiline bol spis doručený 14. februára 2002. Krajský súd rozhodol vo veci uznesením sp. zn. 23 Nc 40/02 z 23. mája 2002. Uznesenie spolu so spisom boli okresnému súdu doručené 6. júna 2002.

Pokynom súdnej kancelárii zo 17. júla 2002 uložila zákonná sudkyňa doručiť uznesenie účastníkom konania. Uznesenie bolo účastníkom konania doručené v dňoch 22. a 26. augusta 2002.

Pokynom z 12. novembra 2002 uložila zákonná sudkyňa súdnej kancelárii vyzvať právneho zástupcu sťažovateľov na predloženie potvrdenia príslušného poštového úradu o výške dôchodku poberaného sťažovateľmi pre účely rozhodnutia o oslobodení od súdnych poplatkov.

Žiadaný doklad týkajúci sa sťažovateľky A. P. predložil právny zástupca sťažovateľov v prílohe listu doručeného okresnému súdu 18. decembra 2002 s odkazom, že doklad týkajúci sa sťažovateľa J. P. môže vydať len Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Vo veci konajúca sudkyňa pokynom súdnej kancelárii zo 16. januára 2003 uložila zaslať Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky žiadosť o písomné oznámenie výšky dôchodku sťažovateľa J. P.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).“

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou ústavný súd opakovane vyslovil, že samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde sa právna neistota osoby neodstráni. Na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 10/98, II. ÚS 2/01).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98).

a) Predmetom konania je žaloba s'ťažovateľov podľa § 80 písm. c) OSP, ktorou sa domáhajú určenia, že časť nehnuteľností špecifikovaných v žalobnom návrhu patrí do dedičstva po právnych predchodcoch s'ťažovateľky a časť do bezpodielového spoluvlastníctva s'ťažovateľov ako manželov.

Výklad a aplikácia relevantnej právnej úpravy v tomto type sporov boli stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov. Pokiaľ ide o faktickú (skutkovú) zložitosť veci, ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti odôvodňujúce záver o takej zložitosti uvedeného konania, ktoré by ho výraznejším spôsobom odlišovalo od iných konaní tohto druhu.

b) Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania bolo podľa hodnotenia ústavného súdu aktívne. Sťažovatelia poskytovali okresnému súdu potrebnú súčinnosť.

c) Pri skúmaní tretieho z kritérií posudzovaných ústavným súdom v prípadoch namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy) prihliadal ústavný súd na skutočnosť, že v posudzovanom konaní išlo o štádium po povolení obnovy. Od právoplatnosti uznesenia, ktorým bola obnova konania sp. zn. 11 C 444/92 povolená (17. novembra 1998) ubehli štyri roky a päť mesiacov bez toho, aby okresný súd vo veci meritórne rozhodol. Pôvodná žaloba bola podaná ešte v roku 1992. Zo skutočností, ktoré vyšli najavo pri prejednávaní návrhu na povolenie obnovy, z procesného postupu, argumentácie a návrhov účastníka, ktorý obnovu konania navrhol, vyplýva, že tento sa priaznivejšieho rozhodnutia vo veci domáhal len v časti predmetu konania – návrhu sťažovateľov na určenie, že časť nehnuteľností špecifikovaných v petite žaloby patrí do ich bezpodielového spoluvlastníctva, pričom významným pre rozhodnutie v uvedenej veci je predovšetkým riešenie predbežnej otázky, či vlastnícke právo k označeným nehnuteľnostiam prešlo z právnych predchodcov sťažovateľky na sťažovateľov. Okresný súd sa teda v uvedenej veci mohol v podstatnej časti oprieť o výsledky dokazovania v pôvodnom konaní (§ 235 ods. 1 OSP).

V kontexte uvedeného ústavný súd nepovažuje dobu prerokovávania predmetnej veci (štyri roky a päť mesiacov po povolení obnovy bez meritórneho rozhodnutia okresného súdu) za primeranú okolnostiam prípadu.

Konanie po povolení obnovy vyžaduje starostlivý prístup všeobecného súdu aj z hľadiska jeho povinnosti organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (§ 100 ods. 1 OSP) a aby ochrana práv účastníkov bola rýchla a účinná (§ 6 OSP), pretože povolením obnovy dochádza k spätnému nastoleniu stavu právnej neistoty, v ktorej sa účastníci konania nachádzali, ktorý pretrvával do právoplatnosti pôvodného konečného rozhodnutia súdu v uvedenej veci.

Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola povolená obnova konania, urobil okresný súd prvý procesný úkon až 17. marca 1999, t. j. o štyri mesiace. Na pojednávaní konanom 29. apríla 1999 sa okresný súd zaoberal výhradne otázkami procesného charakteru a uložil účastníkom konania v lehote 30 dní predložiť príslušné vyjadrenia. Po uplynutí uvedenej lehoty (29. mája 1999) bol okresný súd opäť nečinný a ďalší procesný úkon (vytýčenie termínu pojednávania a pokyn predvolať účastníkov) realizovala zákonná sudkyňa až 13. septembra 1999, teda po tri a pol mesiacoch.

V dôsledku uvedeného postupu okresný súd k dokazovaniu pristúpil až 13. októbra 1999, teda takmer po 11 mesiacoch od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o povolení obnovy, keď zápisnične vypočul J. L. Prvé pojednávanie, na ktorom sa vykonávalo dokazovanie, sa uskutočnilo takmer rok po povolení obnovy konania v predmetnej veci (4. novembra 1999).

Ústavný súd preto vyššie označené obdobia nečinnosti okresného súdu (spolu v dĺžke cca 7 a pol mesiaca) posúdil ako prieťahy v konaní, ktoré mali charakter zbytočných prieťahov a predstavujú tak porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pritom posudzoval postup okresného súdu ako celok, preto aj keď označené obdobia nečinnosti posudzované samey osebe by vzhľadom na ich dĺžku (4 mesiace a 3 a pol mesiaca) nepredstavovali porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (*mutatis mutandis* II. ÚS 21/01), posudzované v kontexte okolností uvedeného prípadu ich ústavný súd nemohol považovať za ústavne akceptovateľné. V tejto súvislosti už ústavný súd vyslovil, že aj kratšie obdobia nečinnosti všeobecného súdu v konaní, ak vo svojom súhrne ovplyvnia celkovú dĺžku konania a sú príčinou neprimeranej doby prerokovania veci, majú povahu zbytočných prieťahov a porušujú základné právo účastníka konania zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy (*mutatis mutandis* III. ÚS 56/02).

Ústavný súd sa taktiež stotožnil s časťou argumentácie právneho zástupcu sťažovateľov, v ktorej uviedol, že obdobie od 30. apríla 2001 do 12. novembra 2001 v posudzovanom konaní možno označiť za zbytočné prietahy zavinené okresným súdom.

Uznesením č. k. 11 C 444/92-146 z 30. apríla 2001 zaviazal okresný súd sťažovateľov spoločne a nerozdielne zložiť zálohu 5 000 Sk na trovy dokazovania. Na základe odvolania sťažovateľov Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 23 Co 1663/01 z 28. septembra 2001 toto rozhodnutie okresného súdu zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. c) OSP ako nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Rozhodnutie odvolacieho súdu a spisový materiál boli okresnému súdu doručené 12. novembra 2001.

Správanie štátneho orgánu, ktoré zapríčiňuje zbytočný prietah, sa obvykle prejavuje nečinnosťou orgánu s právomocou konať o veci. Pre splnenie účelu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je však právne významné akékoľvek správanie štátneho orgánu. To znamená, že aj nesprávna činnosť štátneho orgánu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva podľa čl. 48 ods. 2, ak v jej dôsledku činnosť štátneho orgánu nesmeruje plynule k odstráneniu právnej neistoty účastníka konania (II. ÚS 33/99).

Rozhodnutie súdu zrušené odvolacím súdom ako nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov predstavuje nesprávnu činnosť štátneho orgánu, ktorú nemožno kvalifikovať ako postup plynulo smerujúci k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania.

Náprava uvedeného pochybenia okresného súdu si vyžiadala obdobie od 30. apríla 2001 do 12. novembra 2001. Uvedené obdobie šesť a pol mesiaca preto možno kvalifikovať ako zbytočné prietahy v konaní spôsobené nesprávnym postupom orgánu štátu (*mutatis mutandis* II. ÚS 33/99, III. ÚS 58/02, III. ÚS 91/02), v dôsledku ktorých došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov.

Toto obdobie, ako aj obdobia nečinnosti okresného súdu (spolu jeden rok a dva mesiace) nemožno považovať vo vzťahu k základnému právu sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za akceptovateľné.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto okresnému súdu v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v spojení s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde nariadil v ďalšom priebehu súdneho konania sp. zn. 11 C 444/92 konať bez zbytočných prietáhov (v súlade s ustanoveniami § 6 a § 100 ods. 1 OSP).

3. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk z dôvodu, že nečinnosť súdu pociťujú ako „*psychickú ujmu*“, poukazujúc na svoj pokročilý vek a nemožnosť usporiadať svoje majetkové pomery.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Významnou súčasťou zadosťučinenia sťažovateľov je už samotné deklarovanie porušenia ich práva, ako aj príkaz ústavného súdu okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 11 C 444/92 ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

Pretože však porušenie základných práv sťažovateľov, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred ich porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie, ako aj jeho príkaz okresnému súdu, aby v ďalšom priebehu konania postupoval bez zbytočných prietáhov, nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sumu 10 000 Sk. Táto suma zohľadňuje dĺžku zbytočných prietáhov v konaní (štrnásť mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu, ktorá sťažovateľom vznikla v dôsledku pretrvávajúceho stavu právnej neistoty vo vzťahu k právam, ktoré sú predmetom uvedeného konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2003